

Norske trolldomsprosesser

Prosessnummer: 440a

Tiltaltes navn: Hennes mormor

Årstall: 1658

Sted: Davik i Sogn og Fjordane

DAUGTZ SKIBREDT.

fol. 29a.

Anno 1658 den 19 april bleff almindelig
vaarsing holdet paa jndre Dængen aff
kong: mayby fouget Jens Pedersen, officierie=
rendis disse effterskriffne sidz sjuorne
laureldis mend, nemlig Niels Nordenpaen,
Eling Berle, Uderik Sigdesdad, Anthonis
Mekelbrien, Anders Fosland, Rasmus
Kaffue, Oluff Aapen, Rasmus Sigdesdad,
Krud Hilleren, Simand Hammer,

Gierbrud Andersdatter
Kindsbor

Fougden Kaffuer skeffnet Gierbrud Andersdatter
Kindsbor fordi hün skulde Kaffue omgaaet
iblant almu^{at} bette oc dersom der hender iche
aff dess beste som der Kaffde vilde giffue
doo loffuede hon dennem ondt, hiilket
menninge almue som shilstede vaar och sagde
mesten deel att were vederforit hiups hon
dennem loffued Kaffde.

Joen Pedersen Loffnes proffuede att hand

fol. 29a.

engang förde hende till Lergillen at der hon
 icke vilde gaa op i gaarden för end hon
 fick en hest som kunde kiere hender, daa
 loy bele joen en liden rifs quist aff en
 hassel ründ och slog hender der met paa
 rümpen daa sagde hon du skall faa
 lige för denne dinne forenskab 8te dager
 effter döde en aff kaup beste Kier som
 stod paa ^[sic] basen och der hand samme Koe
 opskær, flöd der ud hen ved ett huarter ^[sic]
 med vand och blodt, och fantif end
 videre imellem hüd och vromt kiöd. I
 nöste saa stor som et gasefs eg och der
 udj vaar fildt med sm ^[sic] haar

fol. 29b.

giertrüd Hündelær

Anders Borkenskor samme nöste ochsaa
 saug, bele Andersis bekiende at hon engang
 kom thill hannens, daa gaff kaup Kone
 hender engang at dricke och slog det aff
 en bötte, daa sagde hon, hui giffuer du
 mig aff bylken, ieg vill saa vell dricke
 noget goest som en anden aff bynden,
 och spürde hon bele Andersis Kone, hior
 er din mand, daa sagde hon hand er
 borte i fieldet effter nogle Kied, daa sagde
 hon hand er icke sluppen hien endnu, daa
 sagde en mand ved navnen Oluff kaup
 som samme thid thilskede vaar, loffuer
 du hannens ondt, daa skall du vist
 faa skam, daa sagde hon denne gang
 skall hand slippe, men 8te dager effter

fol. 296.

rodde bette Anderps Thill Gullen och paa
 hans hiem reise vdi stille veer kom en
 baare och kaste baaden om mest hannem,
 och der hand klagede sig her offuer, daa
 sagde hon ieg haffde edlet dig noget andet,
 det vaar synd att skulde saa sleppe

Oluff Jffuerpen Borne at hon kom thill
 hannem och vaar kops hannem vdi 3 dager
 och netter, daa hand gaff hender aff den
 fattigdom hand haffde aadt hon om natten,
 och der bette Oluff ick vilde haffue hender
 lenger daa sagde hon du skalt ick bliffue
 saa snart aff met mig som hand throer,
 ieg skalt legge mig i lig for hans doer,
 daa sagde hand du skalt strax bukke dig
 for mig, daa sagde hon du skalt faa skam
 der fore inden aar gaar till ende,
 strax effter miste hand thüende aff hans
 beste Rier som nyss haffde kalffuett.

Giertrud Andersdr. Bindske

fol. 300.

Oluff Niels Längöen bekiende at hon kom
 engang till hannem i hans fræuerlse,
 daa gaff bette Oluffs kone hender noget
 melck, det sloög hon paa gulffuett och
 sagde du skalt faa lige der fore, at du
 ick wilt giffue mig andet anden
 dagen effter miste hand sinn eneste Rie,

Jacob Gillehammer haffde huset hender vdi
 thüende dager och der hand ick hender

fol. 30a.

lenger vilde kjøpere, sagde hon thill demnem
som gjelte, inden faa dage skall Jacob
icke haffue mange kjøpe at laane bort,

Offiær Hambroesaa bekiende der samme ord
aff hender hørt haffde, strax der effter
brendte bet^e Jacobis kjøpe

^{caic-1}
Lauris Nygaard fremstod och bekiende at
hon kom thil hannem engang och vaar
kops hannem vdi thiende dager och netter
och daa hon icke fick saa god en seng at
ligge paa som hün vilde, daa læng hon och
bandet den ganske natt och onsier, læng
som hon vaar død, om natten sdod bet^e
Lauris och thog branden aff kollen, daa
falt der en liden brandt paa hendis foed,
daa sagde hon du skalt faa skam som
brendte mig, strax der effter fick bet^e Lauris
saadan en verck i sin arm, at hand ner
der offiær haffde beffuet forsdörett, saa at
alle hans grander mötte bliffue kops
hannem.

Den gandske tingalmue som thilstede vaar
roffte alle met en münd och sagde alle
demnem som hon haffde loffuet ondt, er det
samme wedersfaridt.

A Samuel Bügge sogneprest thill Eidz
prebdegiæld, bekiender at bet^e Giertrud lob

Giertrud Hündsker

(kols)

1657-1658.

fol. 30 b.

2.

omkring met nogle ^{viser} Kiætsinger och haffde
3 ganger standet skriff for loererij

Bete Gierbrud haffuer nogle ganger læng sig
død och er bleffuen læng i en ligkiste 2
ganger och der hon fornam at hon kom till
kirken spende hon gaffuelen ud och sprang op
Bete Gierbruds moder moder bleff brendt
och hendis moder suspect for broeldom,
vdj Peder Jørgensens thid.

Gierbrud Andersdts. Hindslev

Morden i Poacken bekiende at hon kom engang
till hannem och som hon læng om natten
roffe hon den gangste natt met høy røst
hold hold hold icke meer, men imod
dagen sagde hon det er nu klarit, och der
Morden indkom om morgenen daa læng
hon som hon vaar død, och der sküm
i gennem hendis nepe münd, och der
hand icke lenger vilde hender hüpe sagde
hon, du skalt faa skam derfor inden
aar och dag skat der effter fick bet
Morden en siuld i halben saa hand der
offuer vaar moten død Bete Gierbrud
aldrig vilde ade hüpe got folck hender vilde
giffue om dagen men alt om natten och
siden naar hon haffuer edt vd aff
fadett, daa gjorde hon sin venlighed i
fadet igen som en huer aff almuen vedstod
och bekiende
Føigden skilspørde ^{hender} om hon haffde noget

fol. 300.

her imod at sige daa sagde hon, at
 hon giffuer sin saug i Guds och öffrig
 hedenfs hender,

Förigden sette vdi rebe om hon icke for
 saadanne hendis löffter och vdediske
 gierninger böer at lide paa lifffuett
 vaar daa begerende

fol. 31a

Gierbrud Händskor

Daa effter thilthale och gensuar oc att
 efftersom befindis icke allene aff offuerbete
 proff och vridisbyrd at dennem er veder-
 farit ondt, hvilken hon haffuer löffuett,
 men end ocsaa aff meninge thing almue
 det samme och vedstod, thilmet er aff
 sognepresten hederlig och vellerd mand
 h Samuel Pügge offuer beuist 3de ganger
 at haffue standits skriff for horeij
 efftersom hon baade met eck mand och
 andre haffuer afflet born thil met haffuer
 brugt och foracet Guds gaffuer, at
 naar hon om nattis thider haffuer maden
 aff faderne opedelt haffuer hon i steden
 igen gjort sinnvthock, som vhorligt er,
 och mange ganger gjort som hon vaar
 dod, oc effterdy reees: 2 bog 28 cap
 at huen som ongaifs met saadan spöjerij
 och broldkünster böer at straffis paa
 halpen, men haffuer 3de ganger som witter-
 ligt er baade met en eck mand och
 thüende andre sig vdi horeij haffuer foruett,
 derfor vste vij ej retere att kiende ent bete

fol. 31a.

Gierbrüd jo bor at lide paa halsen, met
mindre den günstige öffrighed hender
middeligere will bensaade.

fol. 396.

DAVIGTZ SKIBREDT.

Anno 1658 den 17 jony bleff en skelffnestue
forordnet paa Jnderdaug aff Kong. maybz
föiget Jens Pedersen offuererendifs der
eidzsiörne laurellifs som wdj Gierbrüd
Anders datter dom findifs indfört fol. 29

Gierbrüd Anders datter - Hündskor

fol. 40a.

Föigden fremesket Joen Pedersen och for
hannem opläste det proff som hand
sil forne paa Gierbrüd Hündskor proffuade
fol. 29 findifs indfört, hülke proff hand
ennü ved gick och gjorde sin bogereid
der paa.

Anders Bockneskor proffuete sandt at vere
som Joen proffuede och ~~samme~~ nöste
som met haer vaer ^[sig] füst aff, at
haffue seet, der paa gjorde sin bogereid,
bete Anders Bockneskor fremkom och gjorde
sinn bogereid paa at saaledifs vaer
hannem vederfarit som fol: 29 findifs
indfört

fol. 10a.

Bluff Lapsesen Klips bekiende ossaa ordene att kaffue hørt och derpaa gjorde sin bogereid.

Førgden til spürde gierbrüd hvad hon her til vilde eller kaffuer at sære, hvilket hon icke kunde benecke at det kaffue sagt och at det flög ud aff hendis koffuet.

Bluff Jffuerpsen Borkene bekiende enü det samme som fol. 29 findis och gjorde der paa sin bogereid, bete gierbrüd kunde icke eller benecke at kaffue saug at vilde ligge, död for hans dör. De sküende kior visde hon vel at hand dem mitte, sampt endoressa skilstod hannem at kaffue bruet.

Gierbrüd Hündekor

Bluff Nielsen Laugeid bekiende at hans kone gaff hender nogen melck som hon bort slög och bruet der hop, daa saugde gierbrüd er det mad for en död krop daa gjorde Bluffs kone hender nogen melke-rüpen der hon den bekom med smör vdi, spöskede hon der vdi 3 ganger och siden den icke vilde fortere her paa gjorde hand sin bogereid, bete gierbrüd dette icke kunde benecke och skilstod Bluffs kone at kaffue bruet och at hans kone derfor for vdi søen, som hon och bekiende

Laurips Nygaard gjorde sin bogereid samnd

fol. 40a.

at vere som fol. 30 findifs indført.

fol. 40b.

Anders Kündekor och Morlen i Kragelügen gjorde derifs bogereid at kaffue seet känd smerte och pine bele Laurifs læng vdj, och dog icke synlifs noget paa hannem, och beklagede Laurifs at Gierbrüd kaffde loffuede hannem ondt. Pæte Gierbrüd ey sielff Künde benecke at Laurifs Nygaard brende hender paa foden met en sand aff kollen och loiffuede hannem handt der fore i sinn arff, som hand och fick.

Gierbrüd Andersdts. Kündekor

Jacob Gillehammer ved stod ennü som tilforne fol. 30 findifs indført och gjorde sin bogereid der paa

Jffuer Nambovstad bekiende ved sin bogereid at hand kaffuer hørt det som tilforne findifs indført fol. 30.

Pæte Gierbrüd Künde icke benecke at hün dee ord till gillebörn at kaffue sæng, och tho dager der effter affbrende hans kups.

Bekiende och ydermere at han kaffde ledet Zacharias Hals i Stady skibred om kups och hand det icke vilde laane hender kups hvorfor anden morgenen effter, brende hans gaard aff vden fiops och lade.

Morlen i Backen bekiend ennü som tilforne er indført fol. 30 och gjorde sin bogereid.

Förigden tillspårde bet Gierbrud hvorledes det er med hender naar hon ligger död, säareda at hon ved icke hur det er med hender, vidare end at der kommer til hender som en liden hünd, och vundersiden ligger hand offuer hender och vundersiden ved hendis side och samme hünd er sũart och er altid kold, och siger til hende mi skall ieg wecke dig aff söffne och ellers syckeis at hand altid gior paa hender och ligesom hand vill bide hender.

Gierbrud Händetors

Bekände at samme hünd vaar hops hender der Casper datter bleff förstörrett bekände samme hünd at hede Rappe Rappe och samme hünd drager klederne aff hender och beder hender at opstaa och gaa vdi gaarden och ferdis paa andre gaarder,

daa ligger hon i dũale och mi frem
ũide op sin foed hvor samme hünd hender
haffde bidet

fol. 41a.

bekände end vidare at der hon roffte hos Morten i Backen hold hold det er mi nock, daa vaar samme hünd her hops bet Morten och effter hendis begering bed Morten i Halsen. Bekände end vidare at hon haffde bedet samme hünd att hand skũlde fare hen och kaste boden om med Anderfs Bordneskor, bekände end ocsaa at haffue bedet samme hünd at hand skũlde gaa hen och drebe Joen Pibberpens Rose fordi hand sloig hender. Bekände end vidare at hon baed samme hünd at skũlde hengaa at sticke jld paa Jacob

Gillehammerps huse fordy hand icke vilde huse
hender lenger.

fol. 41a.

Bekende ochsa at en eademand ved naffn
Oluff Jousen met hender at haffue afflet
barn. Disligest en ved naffn Anders Torpsen
som oc met hender affled et barn. Den
3die ved naffn Anders Koberslager. Det barn
for ilde met, oc lod det begraffue synden ved
byen paa et field kaldit Becklefield och daa
vaar i selskab met hender brende farer,
den 4 gang aff Peder Staurieps stiffsøn som
nu skall vere bordsiglet, den 5 gang aff
Jedmund i Polalien som nu er død och det
skede i Hestungen vdi en lade och samme
mand vaar den thid enkemand.

Bekende at samme hendis hünd Rappe aadt
met hender om natten och hon haffde loffuet
samme hünd, naar at hand vill haffue hender
daa skall hon folge hannem. Men nu sagte
at samme hünd vaar fra hender.

Josep Adamsen Kolleseter at tho aar
for leden kom bete Gierbrud thid hannem
och vaar hofs hannem i tho dager och
netter, daa gaff hanp 5 hüsbrü hender
smör och bröd, fiske paa en bordist och
melck i en sküle^[sic], och samme mad vilde
hon icke ade for end om natten och
morgenen daa fantifs paa boeristen hendis
vfinhed, och hand spöede strax thog
boeristen oc kaste det paa jlden. Her paa

fol. 41b.

1) muligens "skale" (skål)
T. L.

gjorde sin bogereid. Swarede at kunden baed
hender at hon skulde det gjore.

Morden i Kragening bekiende at bette Gierbrud vaar
hops kender i tho neller, och der dj forde hender
offuer til en anden sted som vaar hans
datter och son, daa bleff den enne hendis
hops vaad, daa sagde hon till hans datter
du skal bedale det, anden dagen effter kom
en hendis gjeder skrigendis och sprang ind
aff stuedoreen och sprack i stycker 3die
dag effter kom moderen til samme gjed
roffle ligesaa och sprack i stycker, her paa
gjorde sin bogereid.

Herbil benecket icke at haffue gjort ondt paa
giederne men at hon haffuer loffuet lopsen
ondt kand hon icke benecke.

Erick Tolffuesen i Bremanger vdi Sundfiord
haffuer bekendt at hon kom engang til
hannem och bleff hops hannem om natten
och der bette Ericks kom hjem med et holke
melck, och silet der noget aff, och lod
en deel bliffue vdi holket som hon vilde
eble mad aff, och samme holke stod i
stuen der Gierbrud vaar inde, och der
Ericks kone vdgick stod Gierbrud op och sette
sig paa holket och lod sit vand i melken
som vaar i holket, och der bette Ericks kone
horde at det rand, kastet Gierbrud sig ned aff
hylket och slodde det om kring.

1657-1658

Anderps Hansen och Oluff Oluffsen Oldeid gjorde deris bogereid at de det haffde hørt aff Erick Toelouffsen och hans kone, hvilket Giertrud ey sielff kand benecke.

fol. 42a

Oluff Hansen Skram fremkom och proffuit paa sin faders och moderis Gjertrud Halvdatter och paa sin egne weigne, at bete Giertrud kom for 6 aar siden til dennem, och vaar hos dennem paa 4 dagers tid, och første dag och anden dagen laug hon død som et lig och tredje dag ligesaa och den 4 dag gjorde Belling Skram med hans drenge hender en ligkiste, sende saa bid effter Giertruds søster Maritte Andersdatter som søoffte hender vdi en quittel, som bete Oluffs moder gaff hender till søobelaken och laugde hender vdi kisten, oc vaar hon haar och stift som en kisp, och sang vd som et andet død menneske.

Siden baar dee hender ned til søen, och sette hender i en baedt oc førde hender en halffiering paa veigen till kirkegaarden.

Som dee saa rode begynte hon i kisten at robe, och sagde lyck op, ieg ligger brangt her, dee som rodde bleffue forferdede och rode tilbage igen, der dee soge hender ind, och lod saa lockit op. Daa stod hon sielff aff kisten, och drengene sette kisten paa landet och fiørde hender offuer till Saltkiell, der gick huns sielff op i gaarden med hinders søobelaken, oc stod samme kiste i fierden vdi mange

Giertrud Andersdatters Hinder

fol. 42 a

aarps sider, som mange got folk er
brüst, bede bliff gjorde deris bogereid
sampt Æling Skram.

Pete Gierbrud kunde dette ikke ^{riktig} beneede och
sagde videre at den liden känd kom til
hender i kisten der log lig och vrecte hender
op.

Anders Abelsen Totland bekiende och gjorde
sin bogereid at for 3 aar siden kom Gierbrud
till hammen och vaar hofs hammen vdj 3
netter och dage, den første dag vaar hon
oppe i stuen, der effter lög hon i tho
netter och en dag ligesom hon vaar död
saa ingen visle andet, oc haffde bede
Anders en liden stiftsön gick hen at vilde
forfare om hon vaar död och gick strax
samme dreng igiennem doeren, der drengens
moder moder i stuen igen indkom,
doo saaledo Gierbrud och sagde at drengen
skulde faa skam derfor, strax hon foer fra
gorden bleff den lille dreng meget hefflig
siug, ligesom hand vaar forstøret slög
med hoffuedet, op och neder, vaar i
største smerbe och pine paa en fierdings
aarps sider som mange got folk vitterligt
er, kunde det ikke beneede, men
sängde at hon den liden suarte känd at
hand skulde gaa hen och bide drengen i
hoffuedet och paa föderne

Gierbrud kändskon

fol. 42 b

"kan vere "Emek"-
T.L.

Abel Ericksen küpelig bekiende at hon vaar

1657-1658

fol. 426.

hops hannem en natt och den mad hand
gaff hender det vilde hon icke æde för end
om natten, och gjorde saa i sengen sin
vrenlighed gjorde sin bogereid der paa

Steffen Tackbruff fremkom och gjorde sin
bogereid och sagde at bete Gierbrud kom till
hannem, daa gaff dee hender en skaal
melk, och der hon icke andet fick, sagde
hon, du skall faa skam derfor,
nozen tid efter, fick Steffens datter saa
ondt, at hon er en kröbling saa længe hon
leffuer, bete barn heder Brite.

Gierbrud androds. Kunderoor

Dele Kunde hon icke benecke, men sagde
at hon sinnkund haffde bedet, at hand
skulde betale dem paa hendis veigne,
hioroffuer bete Brite er skilføyget samme
skade. Hon loffuede at hon
skulde gjøre hender ferdige igen

Forigden Jens Pederpen sette vdi rebe at
effter disse offuerbete proff och windgibbyrd
som ved eid er thaget, sampt endoesaa
hendis bekiendelse, om hon icke derfor
borde at lide till boel och brand, vaar
dom begerinde.

Daa effter saadanne offuerbete proff och
windgibbyrd som ved eid er thaget, sampt
enoesaa hendis frjüllige bekiendelse, at
hon met Sadan som vdi end suært hündy

fol. 43a.

sticketse haffuer brugt till at giøre disse
offuerbete baade paa dem sielff, børn
hüfse och anmarcken skade, ja end oc saa
at samme kund haffuer kommit hender till
at ligge död, och opüacle hende igen, oc
kommit hender till at giøre sinu vrenlighed
i fader, och andre böder sampt i sengene
hüer hon haffuer liggadt, effter saadann
proff och hendis egen bekiendelse, saa som
meget groffueligen haffuer handlet och
bedriffuut för wij ofs ej understoe hender at
befj fra boel och brand, met mindre den
günstige öffrighed hender under säerdelt vill
bensaade.

Gierbrüd Hündskoer

DAUGTZ SKIBREDT.

fol. 46a.

fol. 46b.

Anno 58 den 22 juli bleff Gierbrüd Hündskoer
dagen tilforne for end hon bleff rettet aff
förgden tilspürt wd Oluff Aasen och
timand Hammers bimerelse om Lisebet
Skaar som nu paa förgdegaarden er wd
arest, haffde bedriffuut de gierninger som
hon tilforne haffde bekiendt, säarede at
hüfse hon haffuer sagt skulde vere sandferdig,
at bele Lisebet haffde melket thüende böer
i hiell for s: Anders Høigen i Bremmanger i
Sündfiordtz fogderij, ongeferlig for 3 aar siden,

Bekende end och samme rejse at skalle
haffue blefft for 5 föeris. Kundfor
grotte. nogen omarker, ved samme
malberg, oc att det skalst man meget
angere, wd föeris bender end for man
och det sand som giel skilde vere
händis omme vill meading.

Rådskammeret
Landsregnskaber
Pergamenten 1657-58
353a.

71

Kongl: Maycttz:

Gjörbrüd Hundschor

förste och tredje böckel, samt
sagefald, som falden och
oppebsaren ehr iudi Norfiord,
desse aahr, bereignet fra
neske affüngle philippi
jacobi dag 1657. och till
aarsdagen igien 1658. 2.

Lit. D.

Stadtz schibred.

Noch förris till affkordning en
güinde näuffnig Gjörbrüd Hundschor
som for skoldom och deslige bedreffter
heffket, och nu for hundes gierning
fra dömbd sit lifff, hundes fortaring
tidj 11 wgger huer wgge halffierde 2
er

penge ——— 6 rdlr 1 ort 16 ps

Kongl: Mayetitz:

förste bötell sambt sagefald som
idi Noerfiordby forigderie falden och
oppeboret er dette aar: bereignet fra
neste atriigle philippi jacobidag
1658. och till aarbdagenn jjienn
anno 1659. r.

Lit: D.

Giertrud Andersdatter (Hindesker)

Giertrud Andersdatter som war ehun
brodskoene, hindis fortaring fra dennd-
1 may nest forledenn, och till dennd
23 july, hün bleff justificerit och
brenndt, ehr tholff wogger huer
wogge halff fierde slette march er

penng ————— 7 rdlr,

Mester Jacob Scharprichter betaldt
for hinde halffhug, och ridenn kroppenn
opbrendte,

penng ————— 6 rdlr: